

“Nu numai cu pâine va trăi omul, ci cu tot cuvântul care iese din gura lui Dumnezeu”(Mt.4,4)

MERINDE PENTRU SUFLET

Apare cu binecuvântarea PS Părinte Episcop Siluan,
al Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei
Foaie de învățătură duhovnicească și cateheză a Episcopiei Ortodoxe Române a Italiei

ANUL 9. N°6

SERIA SĂPTĂMÂNALĂ

04 FEBRUARIE 2019

CUVÂNTUL DOMNULUI - DUMINICĂ A 32-A DUPĂ RUSALI (A XVI ZAHEU)

I TIMOTEI 4, 9-15

Fiule Timotei, vrednic de credință este acest cuvânt și vrednic de toată primirea, fiindcă pentru aceasta ne și ostenim și suntem ocărăți și ne luptăm, căci ne-am pus nădejdea în Dumnezeu cel

viu, Care este Mântuitorul tuturor oamenilor, mai ales al credincioșilor. Acestea să le poruncești și să-i înveți. Nimeni să nu disprețuiască tinerețile tale ci, fă-te pildă credincioșilor cu cuvântul, cu purtarea, cu dragostea, cu duhul, cu credința, cu curăția. Până voi veni eu,

ia aminte la citit, la îndemnat, la învățătură. Nu fi nepăsător față de harul care este întru tine, care ți s-a dat prin proorocie, cu punerea mâinilor mai-marilor preoților. Cugetă la acestea, ține-te de acestea, ca propășirea ta să fie vădită tuturor.

LC 19, 1-10

În vremea aceea trecea Iisus prin Ierihon și iată un om bogat cu numele Zaheu, care era mai mare peste vameși, căuta să vadă cine este Iisus; dar nu putea de mulțime, pentru că era mic de statură. Atunci, alergând înainte, s-a suit într-un dud, ca să-L vadă, căci pe

acolo avea să treacă. Dar când a sosit la locul acela, Iisus, privind în sus, l-a văzut și a zis către el: Zaheu, grăbește-te și dă-te jos, căci astăzi trebuie să rămân în casa ta. Și el, grăbindu-se, s-a coborât și L-a primit cu bucurie. Când au văzut aceasta, toți cârteau și ziceau: a intrat să găzduiască la un păcătos. Dar Zaheu, stând în fața

Domnului, I-a spus: iată jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am nedreptățit pe cineva cu ceva, întorc împătrit. Iar Iisus a grăit către el: astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, pentru că și el este fiul lui Avraam. Fiindcă Fiul Omului a venit să caute și să mântuiască pe cel pierdut.

TRĂSĂTURI

Sfantul Ignatie Briancianinov

A venit Fiul Omului sa caute si sa mantuiasca pre cel pierdut (Lc. 19, 10).

“Tubiti frati! Aceste cuvinte pline de milostivire pe care le-am auzit astazi in Evanghelie au fost rostite de catre Dumnezeu intrupat despre un pacatos pe care dreapta judecata a lui Dumnezeu l-a numit “pierdut”, care a fost cautat prin puterea si harul rascumpararii, a fost bagat si inscris de ea in randul celor mantuiti.

Pacatosul – Zaheu – era vames si inca mai-mare al vamesilor. Avea o bogatie insemnata, dupa cum

aminteste Evanghelia, dand totodata de inteles mijloacele prin care fusese castigata aceasta bogatie. “Vamesi” erau numiti strangatorii darilor. Smintitori sunt banii! Stralucirea aurului si argintului farmeca ochii urmasului lui Adam, ochi molipsiti de pacatosenie. Si, unde se invart banii, rareori nu se furiseaza reaua intrebuintare a mijloacelor care stau la indemana omului. In cea mai mare parte, vamesii se dedau lacomiei de avere. Cand lacomia de avere se preface in patima, ea isi ingaduie toate silnicile, toate impilarile aproapei. In ajutorul patimii lacomiei de avere vine patima vicleniei si a fatarniciei. Din impreunarea lor apare inclinarea

spre cautarea nodului in papura, care sub pretextul implinirii neabatute a legilor, se leaga de toate maruntisurile, afla vinovatie la cei nevinovati, se straduie sa dea astfel chipul dreptatii impilarilor neomenoase si cruzimilor pe care le savarseste asupra aproapei.

Din pricina acestui caracter al lor, vamesii erau temuti de norod si disprețuiti de oamenii morali. Zaheu era mai-marele vamesilor: el se folosea in chip si mai rau de cinul sau decat vamesii supusi lui. Nu degeaba s-a amintit ca era bogat! Se imbogatisa prin nedreptati; pacatul lui era nesatul de castig; boala lui sufleteasca era lacomia de avere si nemilostivirea ce vine din aceasta si n-are

TRĂIRI

STINDUL SĂPTĂMĂNILI

impreuna-patimire fata de omenire. Pentru greselile sale grele, pentru asezarea nelegiuita a sufletului, Zaheu a fost numit "pierdut". Nu usuratic, adeseori gresita judecata omeneasca l-a socotit pierdut: Dumnezeu l-a numit asa. Zaheu se facuse pacatos inrait: pentru a strange bogatie prin reaua intrebuintare a cinului era nevoie de vreme indelungata si statornicie in felul de a lucra.

Pricina vietii pacatoase a lui Zaheu este aceeași ca pricina de acum a vietii pacatoase pe care o duc multi: urmarea obiceiurilor de obste si necunoasterea sau cunoasterea lipsita de adancime a Legii lui Dumnezeu. De obicei, vamesii se lasau prada acelui neajuns care este iubirea de castig: prada lui s-a lasat si Zaheu. Cei mai multi dintre locuitorii Iudeii din vremea lui Hristos se ingrijeau aproape numai de starea lor lumeasca, nazuiau doar spre sporirea materiala si propasirea pamanteasca. Legea lui Dumnezeu era studiata atunci in cea mai mare parte doar dupa litera; dumnezeiestile slujbe se faceau in cea mai mare parte pentru indeplinirea randuielilor rituale; faptele bune erau savarsite superficial, cu raceala, mai mult de ochii lumii. Cu asta se multumea si Zaheu. El traia... ca toata lumea. Si acum se aude in dese randuri: "Traiesc si eu ca toata lumea". Desarta indreptare! Amagitoare mangaiere! Altceva ne vesteste si porunceste Cuvantul lui Dumnezeu.

"Intrați prin poarta cea strâmtă, că largă este poarta și lată este calea care duce la piere și mulți sunt cei care o află. Și strâmtă este poarta și îngustă este calea care duce la viață și puțini sunt care o află" (Mt. 7, 13-14). Usa cea

ingusta este cercetarea osardnica,

Dar de ce dorea el atât de puternic să îl vadă pe Domnul Iisus Hristos, de ce s-a suit în smochin ca să-L privească măcar din depărtare? Din simplă curiozitate? Nu: el simțea și știa cât de Mare și Sfânt este Domnul Iisus Hristos. El auzise despre marile Lui minuni, despre redarea văzului orbilor, despre învierea morților și sufletul lui păcătos tresaltă.

Nu simpla curiozitate îl atrăsese, ci dorința tare de a privi măcar la Cel mai sfânt decât toți sfinții, la Cel atât de nesfârșit potrivit în întunecării și nedreptății propriului lui suflet. Conștiința lui păcătoasă era mișcată ca niciodată.

El năzuia să-L vadă pe Prorocul Cel minunat, asemenea Căruia lumea încă nu cunoșcuse, și în inima sa gândea:

„Dar eu, păcătosul, voi rămâne încurcat și pe mai departe în viața aceasta ticăloasă, pentru care oamenii mă urăsc și mă disprețuiesc?”

Iar Domnul știa ce cotitură avusese loc în sufletul lui păcătos, știa că acest suflet nu este greu de mântuit. Tocmai de aceea S-a și hotărât să meargă în casa lui Zaheu.

Zaheu s-a dat jos repede din pom și a fugit acasă pentru a-L primi pe Domnul Iisus Hristos.

Sfântul Luca al Crimeei

temeinica, a Legii lui Dumnezeu atat in Scriptura cat si cu viata; calea cea ingusta este lucrarea indreptata pe de-a-ntregul dupa indreptarul poruncilor evanghelice.

In vremea cand Zaheu isi ducea viata dupa obiceiul lumii vrajmase lui Dumnezeu si isi rostua, cum gandeste si spunea lumea, "o situatie sigura", nu lipsita de insemnatate si stralucire, iar duhovniceste era pacatos pierdut, deja sortit vesniciei chinurilor in temnitele iadului, ei bine, in acea vreme Mantuitorul lumii savarsea pribegia Sa pamanteasca in tara celor douasprezece semintii ale lui Israil. Zaheu s-a aprins de dorinta vederii Domnului, a dovedit prin fapte nefatarnice dorintele sale. Alegerea voii lui a fost primita de Domnul, Cunoscatorul inimilor, si Domnul a binevoit sa-l cerceteze pe Zaheu in casa lui. Bucurie l-a cuprins pe pacatos atunci cand L-a vazut pe Domnul venind la el, si greta i s-a facut de pacatele sale, inima i s-a rupt de rodul vietii pacatoase - de bogatia stricacioasa. Stand inaintea Domnului, Cunoscatorului inimilor, Zaheu a zis: "Iată, jumătate din averea mea, Doamne, o dau săracilor și, dacă am năpăstuit pe cineva cu ceva, întorc împătrit." (Lc. 19, 8)

In acest legamant sunt cuprinse recunostinta pacatului, pocainta si indreptarea, impreunate cu cea mai mare lepadare de sine. Zaheu isi recunoaste nesatul de castig si se hotaraste sa stearga impilarea aproapelui prin plata, sau, cum am spune astazi, compensatie imbelsugata; Zaheu isi recunoaste lacomia de avere si se hotaraste sa curete, sa sfinteasca averea sa si inima sa prin imbelsugata impartire de milostenie. Pocainta lui Zaheu este primita fara

TĂLCĂVIRI

intarziere de catre Domnul. Despre pacatosul care cu cateva minute inainte era in randul celor lepadati si pierduti, Domnul vesteste: “Astăzi s-a făcut mântuire casei acesteia, căci și acesta este fiu al lui Avraam” (Lc. 19, 9).

Zaheu era urmas al lui Avraam dupa trup, dar potrivit judecatii lui Dumnezeu numai prin mijlocirea faptei bune este infiat de catre Avraam. Prin cuvantul casa se poate intelege sufletul lui Zaheu, unde a intrat mântuirea in urma pocăintei, care a curatit acest suflet de pacat; acest cuvânt al Domnului poate privi si familia lui Zaheu, care, dupa pilda capului sau, cu aceasi lepadare de sine ca si el, cum se intampla deseori, a intrat in adevarata cunostinta de Dumnezeu si in vietuirea bineplacuta lui Dumnezeu.

Toti cei care vazusera ca Domnul a cercetat casa lui Zaheu carteau, socotind ca pentru Domnul este necuviincioasa, injositoare cercetarea unui asemenea pacatos cum apare Zaheu in ochii societatii. Neinteleasa era si neinteleasa ramane pentru mintile trupesti taina rascumpararii, care cu aceasi putere si usurinta vindeca toate pacatele omenesti, mari si mici, scoate pe pacatosi din orice prapastie a pierzarii, oricat de adanca ar fi aceasta. Pentru aceasta lucrare uimitoare, ea cere de la om credinta in Rascumparatorul si pocăinta nefatarnica. Cei ce carteau, carteau fiindca nu pricepeau; nu pricepeau fiindca in fata lor se savarsea o lucrare a lui Dumnezeu pe care mintea omeneasca neluminata de catre har n-are cum sa o priceapa. Talcuind ceea ce nu se poate talcui si descoperind puterea de necuprins a rascumpararii, Domnul a zis: A venit Fiul

Omului sa caute si sa mantuiasca pre cel pierdut.

Dumnezeu, luand asupra Sa omenitatea, fara sa fie cautat si chemat de oameni, a venit El Insusi, din negraita Sa bunatate, sa caute si sa mantuiasca neamul omenesc, care pierise din pricina instrainarii si indepartarii sale de Dumnezeu, a venit sa caute si sa mantuiasca pe fiecare om tras in pierzare de catre pacat, cu singura

conditie ca omul sa-L primeasca pe Dumnezeu, Care il cauta si vrea sa-l mantuiasca.

Sfanta Evanghelie poate fi asemuita unei oglinzi. Fiecare dintre noi va vedea in ea, daca va voi, starea sufletului sau si atotputernica doctorie cu care ne imbie Atotputernicul Doctor – Dumnezeu. Dumnezeu-Fiul Se numeste pe Sine Fiul Omului, fiindca El a luat omenitatea si a petrecut intre oameni fara a Se deosebi prin nimic de ei la aratare. Asta este urmarea nefarsitei iubiri dumnezeiesti, a negraitei smerenii dumnezeiesti. Fiul Omului – s-o zicem dupa obiceiul omenesc –

avea dreptul sa ierte toate pacatele omenesti, fiindca S-a adus pe Sine, Dumnezeu Cel Atotdesavarsit, ca jertfa de rascumparare pentru omenire si a nimicuit toate pacatele omenesti, atat de marunta, cat si de mare insemantate, prin necuprinsa, nemasurata insemnatate a pretului rascumpararii. Judecata Fiului Omului asupra oamenilor este, precum vedem din Evanghelie, cu

totul alta decat a celorlalti oameni, ce judeca despre aproapele din propria lor dreptate, care este lepadata de Dumnezeu si vatamata de pacat. Pe toti pacatosii ce au primit rascumpararea prin mijlocirea pocăintei si a credintei, Mantuitorul i-a indreptatit, macar ca oamenii i-au osandit; dimpotriva, pe toti cei ce au lepadat rascumpararea prin lepadarea pocăintei si a credintei, El i-a osandit, chiar daca oamenii i-ai socotit drepti, vrednici de cinstitie si de rasplati.

In oglinda evanghelică am vazut astazi un pacatos cazut prada patimii lacomiei, care slujea acestei patimi prin dari nedrepte si necajirea in multe feluri a aproapelui; l-ati vazut pe acest pacatos osandit de oameni, dar indreptatit de Dumnezeu pentru credinta si pocăinta lui cea adevarata. Mangaietore si datatoare de curaj priveliste! Potrivit nemincinoasei Sale fagaduinte, Mantuitorul petrece intru noi pana in ziua de astazi, vindeca sufletele ranite de pacate, si pana in ziua de astazi n-a trecut dumnezeiasca Lui hotarare: A venit Fiul Omului sa caute si sa mantuiasca pre cel pierdut. Amin”.

Sfantul Ignatie Briancianinov,
Predici, Editura Sophia

CUVÂNT DE LA PĂRINȚI

Dorința

Cu mult înainte de începutul propriu-zis al Postului, Biserica anunță apropierea acestuia și ne invită să intrăm în perioada pregătitoare Postului. Este o trăsătură caracteristică a tradiției liturgice ortodoxe aceea ca fiecare mare sărbătoare sau perioadă - Paști, Crăciun, Postul Mare etc. - să fie anunțată și pregătită în avans. De ce? Datorită profunde cunoașteri psihologice pe care o are Biserica asupra naturii umane. Cunoscând lipsa noastră de concentrare și teama „lumească” a vieții noastre, Biserica ne știe neputința de a ne schimba rapid, de a trece brusc de la o treaptă duhovnicească sau intelectuală la alta. Astfel, cu mult înainte ca nevoițele Postului să înceapă, Biserica ne face atenți la seriozitatea lor și ne invită să medităm la semnificația acestora, înainte de a putea practica Postul, ni se dă sensul lui. Această pregătire include cinci duminici consecutive, precedente Postului, fiecare dintre ele, prin propria pericopă evanghelică, dedicată unui fundamental aspect al pocăinței. Primul anunț al Postului Mare este făcut în duminica în care pericopă evanghelică este despre Zaheu (Luca 19, 1-10). Este istoria unui om care era prea scund ca să-L poată vedea pe Iisus, dar care dorea atât de mult să-L vadă, încât a mers și s-a urcat într-un copac. Iisus răspunde dorinței lui și merge în casa sa. Astfel, tema acestei prime vestiri a Postului este dorința. Omul își urmează propria dorință. S-ar putea chiar afirma că omul este dorință, și acest fundamental adevăr despre natura umană este mărturisit de Evanghelie: Unde este comoara ta, spune Hristos, acolo va fi și inima ta. O dorință puternică depășește limitele naturale ale omului; când își dorește cu

pasiune ceva, el face lucruri de care, în mod „normal”, nu este capabil. „Mic” fiind, se depășește și se transcende pe sine însuși. De aceea, singura întrebare este dacă noi dorim lucruri bune, dacă puterea dorinței în noi este îndreptată către țelul cel bun sau dacă - în cuvintele existențialistului ateu Jean-Paul Sartre - omul este o „inutilă pasiune”. Zaheu a dorit „lucrul cel bun”; a dorit să-L vadă și să se apropie de

Hristos. Este primul simbol al pocăinței, pentru că pocăința începe cu redescoperirea naturii profunde a tuturor dorințelor: dorința după Dumnezeu și după dreptatea Lui, după adevărata viață. Zaheu este „mic” - meschin, păcătos și limitat -, dar dorința lui depășește toate acestea. El „forțează” atenția lui Hristos, îl aduce pe Hristos în casa sa. Aceasta este, deci, prima vestire, prima invitație făcută nouă de a dori ceea ce este cel mai profund, cel mai adevărat în noi înșine, de a cunoaște setea și foamea de Absolutul care este în noi, fie că ne dăm seama de el, fie că nu. Când deviem de la acest Absolut, înstrăinându-ne de el, dorințele noastre ne transformă în „inutila pasiune” de care vorbea Sartre. Dar dacă -L dorim suficient de profund, de puternic pe Hristos, Acesta ne va răspunde.

ALEXANDER SCHMEMANN
Postul Mare, pasi spre inviere;
Editura Sophia

Vameșii se numeau strângătorii impozitelor. Ei puteau dobândi bani pe cale nedreaptă la strânsul impozitelor și o făceau. Erau cruzi și lacomi, jefuiau poporul, iar poporul îi ura. Însuși cuvântul „vameș” ajunsese pentru popor totuna cu „păcătos”.

Zaheu era mai marele vameșilor și asupra lui apăsa și mai greu ura poporului decât asupra vameșilor de rând - dar iată că omul acesta păcătos s-a aprins de dorința să-L vadă pe Domnul Iisus Hristos, despre Care auzise atât de multe. Când Domnul a trecut pe lângă pomul unde ședea Zaheu, El S-a oprit deodată și a grăit: „Zaheu, coboară mai repede din pom și mergi acasă, fiindcă astăzi trebuie să vin la tine”.

Pentru ce Domnul, trecând printr-o mulțime uriașă de popor și-a întors dintr-o dată luarea aminte asupra lui Zaheu? Pentru ce l-a chemat pe nume? Fiindcă Domnul, Atoateștiutor fiind, cunoștea nu doar numele lui Zaheu, ci și inima lui și dorințele lui.

Dar ce s-a întâmplat în sufletul lui Zaheu? Cum se simt oamenii care, asemenea lui, trăiesc în nedreptate, de Dumnezeu nu se tem și nu se rușinează de nimeni (v. Lc. 18, 2)? Sufletul lor păcătos nu cunoaște odihnă nici ziua, nici noaptea. Cât de greu este pentru ei să îndure disprețul și ura poporului! Propria conștiință le roade fără încetare, ca un vierme crunt, inima - dar patima banilor înăbușă totul. „N-au decât să ne disprețuiască”, spun ei, „în schimb suntem bogați. Avem de toate”.

Credeți că e ușoară o viață ca aceasta? Nu, ci e foarte grea. Greu este să înăbuși mereu glasul conștiinței. Greu este să duci povara urii și disprețului oamenilor....

Sfântul Luca al Crimeei